

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sekretarz Stanu
Lech Kołakowski

Warszawa, 28 lutego 2023 r.
Znak sprawy: DŻW.zch.870.15.2023

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych
ul. Przyszłości 5
05-804 Parzniew

Dotyczy: pomocy dla rolników szczególnie dotkniętych wpływem rosyjskiej inwazji na Ukrainę.

Szanowny Panie Prezesie,

w nawiązaniu do pisma z dnia 3 lutego 2023 r., znak: KRIR/JM/128/2023, w sprawie braku możliwości skorzystania z pomocy dla rolników szczególnie dotkniętych wpływem rosyjskiej inwazji na Ukrainę informuję, co następuje.

Ad 1 Wprowadzenie obowiązkowego obowiązku deklarowania przez lekarzy weterynarii zakazu prowadzenia chowu i hodowli zwierząt gatunku trzoda chlewna i świniodziki w gospodarstwach leżących w zasięgu strefy zapowietrzanej ogłaszanej w związku z wystąpieniem w pobliżu ognisk lub przypadków choroby ASF.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 3a ustawy (1) w przypadku zagrożenia wystąpienia lub wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, w tym afrykańskiego pomoru świń (ASF) powiatowy lekarz weterynarii, w drodze rozporządzenia – aktu prawa miejscowego, **może zakazać** utrzymywania, chowu lub hodowli zwierząt z gatunków wrażliwych. Analogiczne uprawnienia posiada wojewoda na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 3a ustawy (1) – w przypadku zagrożenia wystąpienia lub wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania i istnienia potrzeby zarządzenia tego rodzaju środka na obszarze przekraczającym obszar jednego

powiatu. Wojewoda działa w takim przypadku na wniosek wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Wyposażenie odpowiednich organów w uprawnienia do stanowienia aktów prawa miejscowego jest odpowiedzią ustrojodawcy na uwarunkowania lokalne i wynika przede wszystkim z następujących przesłanek:

- 1) szczegółowe regulowanie zagadnień lokalnych przez organy centralne nie jest wskazane ze względu na niepełną znajomość specyfiki lokalnej, a tym samym możliwość pominięcia swoistych uwarunkowań występujących na danym obszarze,
- 2) brak konieczności jednolitego normowania danej kwestii na obszarze całego kraju z uwagi na jej lokalny charakter,
- 3) potrzeba szybkiej reakcji przez organy lokalne w sytuacjach nadzwyczajnych, czego co do zasady nie da się zapewnić na poziomie centralnym.

Kompetencje do stanowienia aktów prawa miejscowego, jakie posiadają terenowe organy administracji rządowej, zwłaszcza w obszarze prawodawstwa weterynaryjnego, są często wykorzystywane na poziomie lokalnym zarówno przez powiatowych lekarzy weterynarii, jak i wojewodów. Dotyczy to w szczególności sytuacji gdy potrzebna jest szybka reakcja w przypadku zagrożenia wystąpienia lub wystąpienia na poziomie lokalnym (powiatowym lub wojewódzkim) choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, jak ma to miejsce w przypadku ASF. W takim przypadku, co do zasady, nie zachodzi konieczność jednolitego normowania danego zagadnienia na obszarze całego kraju z uwagi na jego lokalny charakter. Jednocześnie to zwykle dany organ terenowy posiada najlepszą wiedzę jakie środki należy zastosować uwzględniając swoje uwarunkowania – istotne z epidemiologicznego punktu widzenia – występujące na danym obszarze. Uprawnienia prawotwórcze, które posiadają w tym zakresie terenowe organy administracji rządowej, zwłaszcza w obszarze ochrony zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, wpisują się w strategię szybkiej likwidacji oraz ograniczania szerzenia się zagrożenia epizootycznego wywołanego daną jednostką chorobową na poziomie lokalnym.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że zgodnie z art. 44 ust. 1 pkt 4 powiatowy lekarz weterynarii, w drodze decyzji, może nakazać zabicie lub ubój zwierząt chorych lub

zakażonych, podejrzanych o zakażenie lub o chorobę albo zwierząt z gatunków wrażliwych na daną chorobę zakaźną zwierząt.

Ubój zwierząt wrażliwych na afrykański pomór świń jest środkiem wprowadzanym w drodze decyzji skierowanej do strony, w tym przypadku do rolnika utrzymującego świnie i podlega wykonaniu po jej uprawomocnieniu. Środek ten ma przy tym charakter prewencyjny, a jego celem jest zatrzymanie łańcucha rozprzestrzeniania się choroby. Natomiast akt prawa miejscowego wprowadzający zakaz utrzymywania świń obowiązuje na określonym obszarze do czasu wskazanego w tym akcie lub do czasu jego uchylecia.

Powiatowy lekarz weterynarii, po analizie sytuacji epizootycznej, może zastosować jednocześnie nakaz uboju zwierząt (decyzja) oraz zakaz utrzymywania świń (akt prawa miejscowego), niemniej jednak decyzja w tym zakresie należy ostatecznie do tego organu i jest uzależniona od uwarunkowań lokalnych.

Wprowadzenie obligatoryjności takiego działania (połączenia nakazu uboju z zakazem utrzymywania świń) spowodowałoby, że organ ten utraciłby możliwość zastosowania elastycznego podejścia do danej sytuacji i przeczyłoby logice postępowania przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Wprowadzenie wymogu konieczności łączenia obu tych środków w praktyce mogłoby utrudnić zwalczanie afrykańskiego pomoru świń, a obligatoryjny zakaz utrzymywania świń na danym obszarze mógłby skutkować niepotrzebnymi stratami materialnymi dla podmiotów, które spełniając wymagania bioasekuracyjne mogłyby w rzeczywistości kontynuować hodowlę świń w gospodarstwie.

Rozporządzeniem Wojewody Małopolskiego z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń (ASF) na terenie powiatu tarnowskiego ziemskiego i miasta Tarnowa został wprowadzony obszar zapowietrzony i obszar zagrożony. Powyższe obszary zostały zniesione rozporządzeniem Wojewody Małopolskiego z dnia 20 sierpnia 2021 r. uchylającym rozporządzenie w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń (ASF) na terenie powiatu tarnowskiego ziemskiego i miasta Tarnowa. W związku z powyższym **na dzień 29 września 2021 r. na obszarze powiatu tarnowskiego nie był wyznaczony obszar zapowietrzony**, a tym samym wiązanie obszaru zapowietrzonego z wprowadzeniem zakazu utrzymywania świń jest w tym przypadku bezprzedmiotowe.

Reasumując, postulat wprowadzenia obligatoryjnego obowiązku deklarowania przez powiatowych lekarzy weterynarii zakazu prowadzenia chowu i hodowli zwierząt gatunku trzoda chlewna w gospodarstwach leżących w zasięgu strefy zapowietrzonej ogłaszanej w związku z wystąpieniem w pobliżu ognisk lub przypadków choroby ASF nie jest zasadny, a jego realizacja mogłaby w praktyce wpłynąć negatywnie na interesy podmiotów utrzymujących świnie.

Ad 2 Umożliwienie rolnikom, którzy po likwidacji strefy zapowietrzonej przywrócili w swoich gospodarstwach produkcję trzody chlewnej ubiegania się o pomoc finansową z tytułu wsparcia dla producentów trzody chlewnej szczególnie dotkniętych wpływem rosyjskiej inwazji na Ukrainę.

Przepisy rozporządzenia (2) odzwierciedlają postanowienia Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014–2020), którego zmiana w zakresie dodania ww. działania została zatwierdzona przez Komisję Europejską 19 grudnia 2022 r.

Warunki kwalifikowalności, w tym warunki:

- 1) prowadzenia działalności rolniczej w zakresie chowu lub hodowli świń do dnia rozpoczęcia naboru wniosków o przyznanie pomocy;
- 2) wystąpienia urodzeń w gospodarstwie co najmniej 10 prosiąt w okresie od kwietnia 2021 r. do 31 marca 2022 r.;
- 3) zgłoszenia do dnia rozpoczęcia naboru wniosków o przyznanie pomocy oznakowania co najmniej 1 prosięcia urodzonego w gospodarstwie nie wcześniej niż 1 kwietnia 2022 r.

– zostały określone w PROW 2014–2020, dlatego nie jest możliwa zmiana rozporządzenia w zakresie tych warunków.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że 31 sierpnia 2022 r. Komisja Europejska zatwierdziła, projektowany w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023 – 2027), w ramach którego, przewidziano interwencje skierowane do producentów trzody chlewnej, m.in. „**Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń**”, w ramach którego rolnicy, prowadzący chów lub hodowlę świń, będą mogli uzyskać dofinansowanie na realizację inwestycji w zakresie dobrostanu zwierząt, które wykraczają ponad odpowiednie minimalne normy wynikające z powszechnie obowiązującego prawa oraz

powszechnie stosowanych praktyk. Poprawa dobrostanu zwierząt wpłynie korzystnie na wyniki produkcji i jakość produktów pozyskiwanych od tych zwierząt, a tym samym na zdrowie ludzi.

W ramach interwencji wspierane będą inwestycje materialne lub niematerialne mające na celu w szczególności:

1) zwiększenie swobody ruchu dla lochy i prosiąt poprzez budowę lub przebudowę lub zakup i montaż pojedynczych lub grupowych kojców dla loch w okresie porodu i odchowu prosiąt ssących, w tym źródeł miejscowego dogrzewania (maty, promienniki) dla prosiąt,

2) stworzenie odpowiedniego mikroklimatu w budynkach inwentarskich, w których utrzymywane są świnie, w tym poprzez:

- zakup i montaż zautomatyzowanych instalacji poprawiających mikroklimat w budynkach inwentarskich (schładzanie lub ogrzewanie), wraz z zasilaniem awaryjnym,
- zakup autonomicznych, samobieżnych urządzeń do czyszczenia podłóg (usuwania odchodów).

W okresie programowania maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo nie może przekroczyć 150 000 zł.

Intensywność pomocy: do 65% kosztów kwalifikowalnych operacji.

Przewidziano również Interwencje w celu zapobiegania ASF - „**Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF**”, gdzie o wsparcie będą mogli się ubiegać producenci trzody chlewnej, posiadający stada od 50 sztuk świń lub hodujący rodzime rasy świń: puławska, złotnicka biała, złotnicka pstra, objęte programami ochrony zasobów genetycznych lub świnie czystych ras wpisanych do ksiąg hodowlanych i uczestniczących w programach hodowlanych zatwierdzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Pomoc będzie przyznawana na inwestycje poprawiające bioasekurację w gospodarstwie m.in.: na budowę niecek dezynfekcyjnych i ogrodzeń, wdrożenie rozwiązań technologicznych poprawiających higienę oraz inwestycje bioasekuracyjne magazynów paszowych.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi w ramach tego instrumentu wsparcia, w okresie realizacji PS WPR 2023-2027, nie może przekroczyć 100 000 zł. Intensywność pomocy: do 80% kosztów kwalifikowalnych operacji lub do 80% ustalonych stawek.

Ponadto, przewidziano interwencje w których, nie wyklucza się ze wsparcia produkcji

trzody chlewnej. Są to między innymi:

1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacje), w cele którego wpisuje się rozwój poprawa konkurencyjności gospodarstw zajmujących się produkcją trzody chlewnej.
2. Rozwój małych gospodarstw.
3. Premie dla młodych rolników.

Producenci trzody chlewnej będą mogli korzystać ze wsparcia pod warunkiem spełnienia określonych wymagań.

Aktualnie prowadzone są intensywne prace związane z przygotowaniem krajowych ram prawnych na rzecz wdrożenia Planu. Równolegle są realizowane zadania związane z przygotowaniem systemów informatycznych i procedur niezbędnych do prawidłowego i terminowego wdrożenia Planu. Szczegółowe informacje na temat PS WPR 2023–2027, będą podawane do publicznej wiadomości, m.in. na portalu gov.pl, zarówno przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jak i Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Z wyrazami szacunku

Lech Kołakowski

/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 1421, z późn. zm.)
- (2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Pomoc dla rolników szczególnie dotkniętych wpływem rosyjskiej inwazji na Ukrainę” w ramach działania „Nadzwyczajne tymczasowe wsparcie dla rolników, mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw szczególnie dotkniętych wpływem rosyjskiej inwazji na Ukrainę” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 2742)